

Redogörelse för beslut om ändring av stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds nuvarande stadgar trädde i kraft den 1 januari 1988 (RFS 1988:1) och har därefter ändrats vid ett tillfälle (den 1 november 1998¹). I samband med två separata utvärderingar av stiftelsens forskningsstödjande² respektive finansiella³ verksamhet, redovisade under perioden 2003–2004, framfördes synpunkter på stadgarnas utformning och behovet av en modernisering lyftes fram. Stiftelsens styrelse har studerat dessa förslag och funnit att det därför finns anledning att göra en allmän översyn som inte ändrar ändamålsparagraferna men som anpassar terminologi och innehåll till stiftelsens nuvarande och framtida verksamhet.

I samband med den omfattande stadgeändringen 1988 föreslog konstitutionsutskottet, i ett yttrande kring de konstitutionella konsekvenserna (yttr. KU 1987/88:2y), att stiftelsens stadgar borde antas av stiftelsen och fastställas i riksdagen – detta för att markera Riksbankens Jubileumsfonds självständiga ställning och frigörelse från Riksbanken. I samband med detta föreslogs en tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen (kap. 8 tilläggsbestämmelse 8.15.1) så att detta kunde möjliggöras vilket senare också genomfördes (bet. KU 1987/88:20). Finansutskottet delade konstitutionsutskottets bedömning (bet. FiU 1987/88:4) och menade att frigörelsen från Riksbanken gör att fondens ställning som självständigt rättssubjekt bör riksdagen i fortsättningen inte besluta om ändring av stiftelsens stadgar. Riksdagen bör endast fastställa, eller alternativt förkasta, sådana stadgeändringar som fondens styrelse dessförinnan antagit.”

Nedanstående förslag på stadgeändringar har antagits av styrelsen den 27 oktober 2005.

¹ RFS 1998:4.

² Hinc robur et securitas? En forskningsstiftelses handel ochandel (Bertilsson/Nybom/Sejersted/Stenlund, 2004).

³ En utvärdering av kapitalförvaltningen i Riksbankens Jubileumsfond (de Neergård/Nilsson, 2003).

Modernisering av stiftelsens stadgar

I samband med att Riksdagens revisorer slogs samman med Riksrevisionsverket till Riksrevisionen beslöt styrelsen ändra benämningen i § 10 (andra stycket) från Riksdagens revisorer till Riksrevisionen enligt styrelsebeslut den 22 maj 2003. I samma punkt omnämns den 15 februari som senaste tidpunkt för inlämnande av årlig verksamhets- och förvaltningsberättelse till riksdagen och Riksdagens revisorer. Med ovanstående reform har dock detta datum blivit obsolet eftersom Riksdagens revisorer har upphört. Från och med innevarande år har tidpunkten, genom en underhandsöverenskommelse med riksdagen, ändrats till den 1 mars eftersom det numera enbart är utbildningsutskottet och riksdagen i plenum som behandlar RJ:s årsredovisning. Riksrevisionen sänder sitt utlåtande till riksdagen i separat ordning. Detta innebär att Riksbankens Jubileumsfond stadgemässigt bör reglera sin relation till riksdagen och fortsättningsvis utelämna Riksrevisionen i stadgarna. § 10, andra stycket, ändras så att den nya lydelsen blir som följer:

§ 10 Styrelsen skall senast den 1 mars till riksdagen lämna en årsredovisning för det närmast föregående året. Berättelsen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.

Härutöver görs en del mindre förändringar av formalia och språkbruk i stadgarna varav följande betonas.

Benämningen *fonden* byts i förekommande fall ut mot *stiftelsen*.

§ 5 (andra stycket) ändras så att hänvisningen till lagen om arvoden m.m. byts ut mot 1989:185 (tidigare 1987:576) eftersom denna lag har omarbetats. Paragrafens andra stycke ändras så att den nya lydelsen blir som följer:

§ 5 (...) Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter skall följa föreskrifter i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Ändrade bestämmelser kring medelsförvaltning (6–8 §§)

När Riksbankens Jubileumsfonds nuvarande stadgar fastställdes (RFS 1988:1) var en av de mer genomgripande förändringarna att stiftelsens finansiella förvaltning övergick från Riksbanken till stiftelsens styrelse. Detta gjordes för att underlätta planeringen av verksamheten, särskilt på lång sikt, och därtill ”skapa bättre förutsättningar för att rätt avvägning görs mellan fonderingen av avkastningen i syfte att bevara grundkapitalets reala värde och utdelning av forskningsmedel”⁴. Den grundläggande tanken bakom utformningen av bestämmelserna var att ge styrelsen stor frihet att besluta om me-

⁴ Finansiering av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Riksbanken 1987-03-19 (dnr 87-050-002).

delsförvaltningen och därmed tillåta ”i princip alla ändamålsenliga transaktioner som normalt kan anses ingå i en utvecklad förvaltning på tillgångsmarknader”⁵. Enda begränsningen var att förvaltningen skulle domineras av tillgångar som var omsättningsbara och föremål för någon form av öppen marknadsprissättning. Stiftelsen skulle inte heller ägna sig åt direktutlåning.

Stadgarnas bestämmelser om medelsförvaltning utformades utifrån de förutsättningar som stod till buds vid tidpunkten för beslutet och har därefter fungerat som ett övergripande regelverk för den placeringspolicy som varje år fastställs och beslutas av stiftelsens styrelse. Samtidigt har finansmarknaderna i Sverige och internationellt genomgått stora förändringar och nya alternativa investeringsformer har tillkommit och successivt accepterats bland investerarna. Många av dessa kan direkt tillämpas i stiftelsens nuvarande förvaltning medan andra är svårare att förena med gällande stadgar på grund av sin komplexa struktur eller icke-likvida karaktär. Samtidigt kan dessa investeringar ha stor betydelse för förvaltningens utveckling under vissa marknadsförhållanden.

I enlighet med de riktlinjer som ligger bakom stadgarna utgör stiftelsens finanskommitté en viktig länk mellan styrelsen och finansförvaltningen. Därtill regleras verksamheten på en mer detaljerad nivå genom den placeringspolicy som varje år revideras och beslutas av styrelsen. Den har för förvaltningen samma viktiga roll som fondbestämmelser har för publika fonder. Det är därför möjligt att låta bestämmelserna kring tillåtna investeringar (gamla § 7) ingå i placeringspolicyen och därmed ha större möjlighet att förändra dessa i takt med utvecklingen på de finansiella marknaderna. Styrelsen kommer att ha samma möjlighet att kontrollera och påverka förvaltningens utformning och riktlinjer som tidigare. Denna förändring skulle också göra att stiftelsens bestämmelser om medelsförvaltning får en liknande öppen formulering som man finner hos bl.a. löntagarfondsstiftelserna och Nobelstiftelsen.

Mot bakgrund av detta har stiftelsens styrelse beslutat om en anpassning av stadgarnas bestämmelser kring medelsförvaltning (6–8 §§) så att stiftelsen fortsättningsvis ges möjlighet att investera i samtliga finansiella instrument och strukturer som förekommer på marknaden. Genom att lyfta ut skrivelsen om tillåtna placeringstillgångar (§ 7) och i stället låta dessa preciseras i stiftelsens placeringspolicy skapas både förutsättning för en mer flexibel förvaltning och samtidigt en anpassning till övriga forskningsstiftelser i fråga om stadgeutformning. Placeringspolicyens betydelse understryks genom ett tillägg i § 6 med följande lydelse:

§ 6 (...) Närmare föreskrifter för stiftelsens placeringar preciseras i stiftelsens placeringspolicy som varje år revideras och beslutas av styrelsen.

⁵ Bestämmelser och riktlinjer för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet, Riksbanken 1987-10-08.

Sammanfattningsvis har styrelsen beslutat att

ändra stiftelsens stadgar i enlighet med i bilaga föreslagen lydelse med ikraftträdande den 1 januari 2006.

Avslutningsvis hemställer styrelsen att riksdagen fastställer och kungör den beslutade förändringen i RFS.

Beslut i detta ärende har fattats vid styrelsens sammanträde den 27 oktober 2005 av undertecknad Eva Österberg (ordförande), Majléne Westerlund Panke (vice ordförande), ledamöterna Johan Bygge, Christina Garsten, Lennart Kollmats, Mats Larsson, Lars Lilja, Kajsa Lindståhl, Siw Wittgren-Ahl och i närvaro av suppleanterna Eva Haettner Aurelius, Erland Hjelmquist, Yvonne Ångström samt från kansliet Björn Olsson, Mats Rolén, Anna-Lena Winberg (sekreterare) samt undertecknad Dan Brändström, verkställande direktör, som föredragande.

Stockholm den 7 november 2005

Eva Österberg
Stiftelsens ordförande

Dan Brändström
Verkställande direktör

BILAGA

Ändring av stiftelsens stadgar

Tidigare lydelse:

- 1 §. Stiftelsen, vars benämning skall vara Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond, förvaltar de medel som genom riksdagens beslut den 11 april 1962 angående dispositionen av viss del av överskotten från riksbankens rörelse avsatts till stiftelsen, samt de medel som härefter har överlämnats till stiftelsen av överskotten från riksbankens rörelse. Hinder föreligger inte mot att tillskott till stiftelsens medel sker i form av donation från enskild.
- 2 §. Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja till Sverige anknuten vetenskaplig forskning. Därvid skall gälla
- att* verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från fonden, men
- att* företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,
- att* fondens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,
- att* nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,
- att* fonden skall söka främja kontakter med internationell forskning, samt
- att* fondens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster, vilket dock inte skall utgöra hinder för att, om så befinns lämpligt, till fonden knyta forskare för så lång tid, att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.
- 3 §. Stiftelsens verksamhet handhas av en styrelse, bestående av tolv ledamöter. Ledamöterna väljs av riksdagen, varvid ordföranden i styrelsen väljs särskilt. I styrelsen

Ny lydelse:

- 1 § Stiftelsens benämning skall vara Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Stiftelsen förvaltar de medel som genom riksdagens beslut den 11 april 1962 angående dispositionen av viss del av överskotten från riksbankens rörelse avsatts till stiftelsen, samt de medel som härefter har överlämnats till stiftelsen av överskotten från riksbankens rörelse. Tillskott till stiftelsens medel kan också ske i form av donation från enskild.
- 2 § Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla
- att* verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men
- att* företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,
- att* stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,
- att* nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,
- att* stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt
- att* stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.
- 3 § Stiftelsens verksamhet handhas av en styrelse, bestående av tolv ledamöter. Ledamöterna väljs av riksdagen, varvid ordföranden i styrelsen skall väljas särskilt. I

skall ingå sex företrädare för riksdagen, fyra företrädare för olika vetenskapliga discipliner samt två ledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning. Ledamöterna väljs för tiden från valet till dess sådant val hållits under fjärde året därefter. Val sker vartannat år för nästföljande fyraårsperiod räknat från och med den 1 november. Varannan gång avser valet tre företrädare för riksdagen, två företrädare för den vetenskapliga forskningen och en ledamot med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning samt varannan gång övriga ledamöter i styrelsen.

Förslag på styrelseledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning framläggs av fullmäktige i Riksbanken. Dessa får inte inneha tjänst eller uppdrag hos Riksbanken.

Förslag på övriga styrelseledamöter framläggs efter samråd med företrädare för partigrupper, forskningsråd och forskningsberedning.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande.

För var och en av styrelsens ledamöter, utom för dem som väljs på förslag av fullmäktige i Riksbanken, väljs en suppleant. Vad ovan stadgats om val av ledamot skall äga motsvarande tillämpning vid utseende av suppleanter.

Ledamot eller suppleant kan entledigas av riksdagen före utgången av den tid för vilken han har valts.

Entledigas ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han valts, utses efterträdare för återstoden av den entledigade eller avgångnes mandattid.

Vid val till styrelsen i annat fall än som avses i föregående stycke får inte den omväljas som invalts i styrelsen tidigare än under de fyra sist förlidna kalenderåren.

styrelsen skall ingå sex företrädare för riksdagen, fyra företrädare för olika vetenskapliga discipliner samt två ledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning. Ledamöterna väljs för tiden från valet till dess sådant val hållits under fjärde året därefter. Val sker vartannat år för nästföljande fyraårsperiod räknat från och med den 1 november. Varannan gång avser valet tre företrädare för riksdagen, två företrädare för den vetenskapliga forskningen och en ledamot med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning samt varannan gång övriga ledamöter i styrelsen.

Förslag på styrelseledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning framläggs av fullmäktige i Riksbanken. Dessa får inte inneha tjänst eller uppdrag hos Riksbanken.

Förslag på övriga styrelseledamöter framläggs efter samråd med företrädare för partigrupper, forskningsråd och forskningsberedning.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande.

För var och en av styrelsens ledamöter, utom för dem som väljs på förslag av fullmäktige i Riksbanken, väljs en suppleant. Vad som sägs ovan om val av ledamot skall gälla även vid val av suppleanter.

Ledamot eller suppleant kan entledigas av riksdagen före utgången av den tid för vilken han har valts.

Entledigas eller avgår ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han valts, väljs av riksdagen en efterträdare för återstoden av den entledigade eller avgångnes mandattid.

Vid val till styrelsen i annat fall än som avses i föregående stycke får omval inte ske av den som invalts i styrelsen tidigare än under de fyra senaste kalenderåren.

4 §. Styrelsen har sitt säte i Stockholm. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutför om minst sex ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.	4 § Styrelsen har sitt säte i Stockholm. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutför om minst sex ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.
5 §. Styrelsen äger anställa erforderlig personal samt bestämma löner och övriga villkor för de anställda även som mot ersättning anlita experter och sakkunniga. Om arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter finns föreskrifter i lagen (1987:576) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.	5 § Styrelsen har rätt att anställa erforderlig personal samt bestämma löner och övriga villkor för de anställda. Styrelsen har också rätt att mot ersättning anlita experter och sakkunniga. Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter skall följa föreskrifter i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.
6 §. Stiftelsens medel förvaltas av stiftelsens styrelse i syfte att upprätthålla en långsiktig anslagskapacitet för de forskningsändamål som stadgas i 2 §. Styrelsen skall tillse att intresset av god avkastning och riskspridning tillgodoses genom en lämplig sammansättning av fondens tillgångar.	6 § Stiftelsens medel förvaltas av stiftelsens styrelse i syfte att upprätthålla en långsiktig anslagskapacitet för de forskningsändamål som föreskrivs i 2 §. Styrelsen skall tillse att intresset av god avkastning och riskspridning tillgodoses genom en lämplig sammansättning av stiftelsens tillgångar. Närmare föreskrifter för stiftelsens placeringar preciseras i stiftelsens placeringspolicy som varje år revideras och beslutas av styrelsen.
7 §. Stiftelsens medel får endast placeras i 1. fordran hos bank eller postgiro, 2. obligationer eller andra skuldförbindelser, som kan anses vara offentligt utbudna, 3. aktier, konvertibla skuldebrev eller andelar i aktiefonder, som kan anses vara offentligt utbudna, 4. sådana rättigheter eller skyldigheter som anknyter till något av de värdepapper som anges under 2 och 3, samt 5. fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt.	7 § Stiftelsen får hos kreditinstitut ta upp lån för att tillgodose tillfälliga behov av likviditet. I samband med förvärv eller förvaltning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt får lån tas upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.
8 §. Stiftelsen får hos kreditinstitut ta upp lån för att tillgodose tillfälliga behov av likviditet. I samband med förvärv eller förvaltning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt enligt 7 § 5 får lån upptas mot säkerhet av panträtt i egendomen.	7 § Stiftelsen får hos kreditinstitut ta upp lån för att tillgodose tillfälliga behov av likviditet. I samband med förvärv eller förvaltning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt får lån tas upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.

9 §.	Styrelsen äger handla på stiftelsens vägnar i förhållande till tredje man samt företräda stiftelsen inför domstolar och andra myndigheter. Styrelsen äger förordna en eller flera personer inom eller utom styrelsen att med samma behörighet företräda stiftelsen. Sådant förordnande får när som helst återkallas av styrelsen.	8 §	Styrelsen har rätt att handla på stiftelsens vägnar i förhållande till tredje man samt företräda stiftelsen inför domstolar och andra myndigheter. Styrelsen har rätt att förordna en eller flera personer inom eller utom styrelsen att med samma behörighet företräda stiftelsen. Sådant förordnande får när som helst återkallas av styrelsen.
10 §.	Stiftelsens räkenskapsår skall motsvara kalenderår. Styrelsen fastställer en budget för stiftelsens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Styrelsen svarar för att intern revision sker av stiftelsen. Styrelsen skall senast den 15 februari till riksdagen och Riksdagens revisorer avgiva berättelse angående stiftelsens verksamhet och förvaltning under nästföregående år. Berättelsen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.	9 §	Stiftelsens räkenskapsår skall motsvara kalenderår. Styrelsen fastställer en budget för stiftelsens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Styrelsen svarar för att intern revision sker av stiftelsen. Styrelsen skall senast den 1 mars till riksdagen lämna en årsredovisning för det närmast föregående året. Berättelsen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.
11 §.	Stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelsema.	10 §	Stiftelsen skall vara undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser.
12 §.	Dessa stadgar antas av stiftelsen och fastställs av riksdagen.	11 §	Dessa stadgar antas av stiftelsen och fastställs av riksdagen.